

MISIRLI ÖYKÜ YAZARI FUÂD KANDİL VE ERCÛ ELLÂ YEDÛME'Z- ZALÂM ÖYKÛSÜ

Yrd. Doç. Dr. İlknur EMEKLİ¹

ÖZET

Mısır'da modern anlamda hikâyecilik 1917-1944 yılları; 1945-1967 yılları ve 1967'den günümüze olmak üzere üç dönemde incelenmektedir. Kısa hikâye Mısır'da XX. yüzyılın başlarında çeviri faaliyetleriyle başlamıştır. İkinci Dünya Savaşı yıllarında meydana gelen siyasi, dinî ve ekonomik sorunlar, yazarları tüm edebi türlerde olduğu gibi kısa hikâyede de gerçekçiliğe yöneltmiştir.

İşte bu sıkıntılı ortam içerisinde çok sayıda roman ve kısa öyküsü ile seyahat ve çocuk edebiyatına dair eserleri büyük bir ustalıkla kaleme alan Fuâd Kandil, ayrıca sosyal ve politik alandaki çalışmaları ile Arap kütüphanelerindeki yerini almış ve çok sayıda okuyucuya ulaşma fırsatı bulabilmiştir.

Bu çalışmamızda modern Arap hikâyesinin doğuşu ve kök salma süreci hakkında genel bir bilgi verdikten sonra, bu türün Mısır'daki en önemli isimlerinden birine yani Fuâd Kandil'e değinmeye çalışacağız. Daha sonra yazarın "*el-A'mâlu'l-Kâmile*" adlı hikâye seçkisinin birinci bölümünde yer alan "*Ukdetu'n-Nisâ*" (Kadınların Düğümü) başlığı altındaki dördüncü öykü olan "*Ercû ellâ Yedûme'z-Zalâm*" (Karanlığın Devam Etmemesini Ümit Ediyorum) adlı öykünün çevirisini vermeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Mısır Öyküsü, Fuâd Kandil, 'Ukdetu'n-Nisâ', Ercû ellâ Yedûme'z-Zalâm.

EGYPTIAN STORY WRITER FOUAD KANDEEL AND HIS STORY ERCU ELLA YEDUME'Z-ZALAM

ABSTRACT

In Egypt, modern story writing is categorized into three main period of time: 1917-1944, 1945-1967 and from 1967 to now. Short story came about to develop by translation activities in the beginning of the twentieth century in Egypt. Political, religious and economical problems came about in the years of World War II have forced short story writers turn their attention to realism just as other literary genres.

In this troubled environment, Fouad Kandeel, who has traveled with a great number of novels and short narratives and works on children's literature with great mastery, has also been able to find the opportunity to reach many readers through his work in the social and political circles and in the Arab libraries.

After giving us a general idea of the birth of the modern Arabic story and the process of rooting, we will try to refer to one of the most important names in Egypt, namely Fouad Kandeel. Then, the fourth story under the heading of "Ukdetu'n-Nisa", which is in the first part of the author's "al-A'malu'l-Kamile" story selection, "Ercu ella yedume'z-zalâm" We will try to give the translation of the emulation.

Keywords: Egyptian Story, Fouad Kandeel, Ukdetu'n-Nisa, Ercû ellâ Yedûme'z-Zalâm.

¹Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap Dili ve Edebiyatı Bölümü, ilknur.emekli@atauni.edu.tr.

GİRİŞ

Napolyon'un Mısır seferi, Avrupa tarihinde olduğu gibi İslâm tarihinde ve Arap edebiyatında da bir dönüm noktası kabul edilmektedir. Çünkü Napolyon Mısır'a yanında bir bilim ordusuyla gitmiş (Yanık, 1991: 2), böylece Mısır'da yenilik hareketlerinin tohumları da atılmıştır (Hâfiz, Çev. Yüksel, 2003: 2). Matbaanın Mısır'a gelişi ve gazetelerin yayımlanması, Batıyla kültürel yakınlaşma dönemini başlatmıştır. Bu sayede Mısırlılar, Avrupalıların yaşam tarzına, müzik, tiyatro ve eğlenceye düşkünlüklerine şahitlik etmişler, böylece Avrupa, sosyal ve ilmi alanda oldukça gelişmiş haldeyken, Arap ülkelerinin henüz başlangıç noktasında olduğundan bir kez daha emin olmuşlardır (Hıdır, 1966: 21).

Tercüme hareketiyle başlayan Batı'ya açılma, diğer edebî türlerde olduğu gibi hikâyede de tercümeden taklide, taklitten orijinal eserlere geçişi sağlamıştır. Arap dünyasında modern anlamda hikâye türü ilk defa Mısır'da doğmuş, ardından diğer ülkelere yayılmıştır. Mısır, Suriye ve Irak'ta şekillenen modern Arap hikâyesiyle ilgili faaliyetler, XX. yüzyılın başından I. Dünya Savaşı'na, I. Dünya Savaşı'ndan II. Dünya Savaşı sonlarına ve 1950 yılından günümüze kadar olmak üzere başlıca üç devre olarak kabul edilmektedir.

İşte böyle bir kültürel ve edebî arka plânı olan Arap modern kısa öykücülüğü Muhammed Teymûr'un imzasını attığı “*fi'l-Kitâb*” adlı öyküyle başlamıştır. Bazılarına göre de Arap edebiyatında ilk modern öykü, Sâlih Hamdî Hammâd (1863-1913); bazılarına göre Mahmûd 'İzzî; bazılarına göre Mîhâ'îl Nu'ayme (1889-1988); bazılarına göre de Muhammed Lutfi Cum'a (1886-1952)'nin kaleminden çıkmıştır (Yıldız, 2002: 47).

1. MODERN ARAP EDEBİYATINDA KISA HİKÂYE

Modern Arap Edebiyatı'nda kısa hikâyelerin yazılmaya başlaması, İngiliz, Fransız, Amerikan, Rus, İtalyan ve özellikle Fransız edebiyatlarında yazılmış kısa hikâyelerin Arapça'ya çevrilmesiyle başlamıştır. Bu türün ilk örnekleri ise özellikle XX. yüzyılın başlarında yoğun çeviri çalışmalarının yapıldığı Mısır'da ortaya konulmaya başlamıştır. Bu anlamda ilk akla gelen isim hiç şüphesiz Mustafâ Lutfî el-Menfâlûtî (1876-1924)'dir. Yazarın “*Nazarât*” diye bilinen koleksiyonundaki makaleleri hikâye şeklindedir, ancak bunların kısa hikâye türüne girdiği söylenemez. “*el-'Aberât*” (1915) adlı eserinde ise yazarın kendisinin yazdığı dört özgün hikâye ve Fransız edebiyatından yaptığı uyarlamalar yer almaktadır. el-Menfâlûtî Fransızca bilmemesine rağmen, bazı arkadaşlarının kendisine çevirdiği öykü ve romanları, anlam çevirisiyle âdeta yeniden yazılmışçasına Arapça'ya aktarmıştır (Savran, 1991: 159).

Mısır, Suriye, Ürdün ve Irak gibi ülkelerde yayımlanan *el-Vekâyi el-Mısriyye*, *el-Hilâl*, *ez-Ziyâ*, *Fetâtu's-Şark*, *el-Kevâkib*, *el-Ehram*, *et-Tenkîd ve't-tebkît*, *el-Muktataf*, *el-Letâif*, *Misbâhu's-Şark*; ayrıca sonraki dönemlerde sadece öyküye ayrılan *er-Rivâye* ve *el-Kıssa* gibi birçok gazete ve dergi, Arap öyküsünün oluşmasında önemli bir rol üstlenmiş olan yayın organlarıdır (Tanrıverdi, 2004: 113).

XX. yüzyılda romantizm akımının önem kazanması Arap edebiyatını da etkilemiştir. Çağdaş Arap yazarları hikâye ve romanlarında bir anlatım türü olan betimlemeye başvurmuşlardır. Bu sayede okuyucuya etkili ve canlı bir şekilde mesajlarını ulaştırmayı

başarmışlardır. Yazarlar yaptıkları betimlemelerle bir vak'a hakkında zihinsel canlandırmayı sağlamışlar ve adeta olayın fotoğraflarını kelimelerle okuyucunun zihninde canlandırmışlardır. Bunu yaparken bazen kendilerinden bir şeyler katmışlar, bazen de olduğu şekilde okuyucunun önüne koyarak nesnel tasvirlerle yer vermişlerdir (Eren ve Uzunoğlu, 2006: 358).

Modern Arap öyküsünü üç gruba ayırabiliriz. Birincisi, romantik düşünceyi geliştiren romantik eserlerdir. Bu kategorideki eserler öykünün hem biçim hem de içerik bölümüne katkı sağlamışlardır. Bu gruptaki romantik öykülerin amaçları realist öykülerin amaçları ile benzeştiği için birçok yazar her iki kategoride de yazmıştır. Buna örnek olarak Mısırlı yazarların eserleri, özellikle Mahmûd Teymûr'un öyküleri verilebilir. Bu durum, romantizm akımının, Arap kısa hikâyesinin gelişme döneminden bu yana var olduğunun kanıtıdır. İkincisi, öykünün okuyucular tarafından popüler hale gelmesi taraftarı olan ticari türden eserlerin olduğu kategoridir. Üçüncüsü ise, sosyal gerçeklik olarak bilinen sosyalist romantiklerin öyküleridir (Hâfız, 2003: 20).

Bu sürecin başlıca yazarları Fransîs Fethullâh el-Marrâş (ö.1873), Selîm Butrûs el-Bustânî (ö.1884), Mustafâ Lutfî el-Menfâlûtî (ö.1924), Cibrân Halîl Cibrân (ö.1931), Halîl Mutrân (ö.1949) ve M. Huseyn Heykel (ö.1956)'dir (Tanrıverdi, 2004: 112).

1930 ve 1940'lı yıllarda öykü yazımında büyük bir düşüş görülmüştür (Hâfız, 2003: 23). Okuyucunun emellerini karşılama için müsait bir ortamın olmaması ve bunaltıcı oluşu realizm akımına çoğu zaman ters düşmekte ve realizmin etkisi azalmaktadır. Realizm, gün geçtikçe çoğalan okuyucu kitlesinin dikkatini çekemediği için bu durum Arap öyküsünde (Hâfız, 2003: 19) özellikle Irak'ta romantizm akımının oldukça popüler hale gelmesini sağlamıştır (Hâfız, 2003: 23). Doğanın güzelliğini yansıtmaya, kısa hikâyede istenen bir durumdur. Bu romantik fikir, Arap yazarların memleketlerine olan düşkünlüğünü alevlendirmiş ve okuyucuyu kitlesinin ulus bilincini de güçlendirmiştir (Hâfız, 2003: 19).

Mısır'da altmışlı yılların seçkin yazarları arasında Suleymân Feyyâd (d.1929), Muhammed Hâfız Receb (d.1933), 'Abdu'l-Hakîm Kâsım (1935-1990), Bahâ Tâhir (d.1935), İbrahîm Aslân (d.1935), Muhammed Rumeys (d.1937), Muhammed el-Bisâtî (d.1934), Yahyâ Tâhir 'Abdullah (1940-1981), Muhammed Mustecâb (d.1939), Macîd Tûbyâ (d.1939), Muhammed Mebrûk (d.1940) ve Cemâl el-Gîtânî (d.1945) gibi önemli isimleri saymak mümkündür (Hâfız, 2003: 61).

Arap kültürünün vazgeçilmez değerlerini yeni çağa taşımak, çağdaş medeniyeti yakalamak ve edebiyatta millileşme düşüncesini güçlendirmek amacıyla I. Dünya Savaşı yıllarında kurulan ve Yahyâ Hakkî, Mahmûd Tâhir Lâşin, İbrâhim el-Mısırî, Hüseyin Fevzî, Hasan Mahmûd gibi isimlerden oluşan "*el-Medresetü'l-hadîse*" grubunun çalışmaları da modern Arap hikâyesinin gelişmesini hızlandırmıştır. Grubun lideri olan Mahmûd Teymûr, kardeşi Muhammed Teymûr'un yolundan giderek onun hikâyede başlattığı hareketi daha da ileriye götürmüştür. Fransız hikâye yazarı Guy de Maupassant'ın etkisinde kalarak insan hayatıyla ilgili hikâyelere ağırlık veren Mahmûd Teymûr "*eş-Şeyh Cum'a kisas uhrâ*" (Kahire 1925), "*Ammü Mitvellî ve ekâsis uhrâ*" (Kahire 1925), "*eş-Şeyh Seyyid el-'Abî ve ekâsis uhrâ*" gibi hikâye kitaplarıyla Arap ülkelerinde olduğu kadar Avrupa'da da rağbet görmüştür. Özellikle 1930'dan sonra Mısır'da hikâye için özel bölümler ayıran birçok dergi ve gazete yayımlanmaya başlamış, "*er-Rivâye*" dergisi sayfalarını tamamen hikâyeye tahsis etmiştir. Kadın ve erkek arasındaki psikolojik ilişkiyi başarıyla tasvir eden İbrâhim el-Mâzinî "*Fi't-Tarîk*" (Kahire 1937), "*el-Mâşîr*" (Kahire 1937), "*Sundûku'd-dünyâ*" ve "*Mine'n-Nâfize*" gibi

hikâye kitaplarında, birçok edebiyatçının aksine edebî Arapça ile halk dilini birbirine yaklaştırmaya çalışarak herkes tarafından okunacak eserler yazmayı amaçlamıştır.

Modern Arap hikâyeciliğinin ikinci dönemi içinde birçok Arap ülkesi bağımsızlığına kavuşmuş, her ülkenin millî hikâyecileri yetişmiş ve Arap hikâyeciliğinde çeşitli cereyanlar ortaya çıkmıştır. II. Dünya Savaşı yıllarındaki durgunluğun ardından ortaya çıkan siyasî, dinî ve iktisadî patlamalar, bütün edebî türlerde olduğu gibi hikâyede de daha gerçekçi bir tavrın gelişmesine yol açmış; kadın hakları, zengin-fakir ayrımı, siyasî meseleler, toplumdaki bazı dengesizlikler gibi yeni temalar ilk sırayı almıştır. Bu dönemde adı duyulan ve hikâye alanında Mısır ve Arap dünyasının önemli bir ismi olan Tâhâ Hüseyin kendi hayat hikâyesini anlattığı “*el-Eyyâm*” ile bazıları tercüme olmakla beraber içinde kendi hikâyeleri de bulunan “*el-Mu’azzebûn fi’l-Ard*” (1949), “*el-Hubbü’z-zâ’il*”, “*Hutbetü’ş-şeyh*”, “*Ahlâmü Şehrâzâd*” gibi eserlerinde Mısır halkının yaşadığı zor şartları ve sosyal değişimi sade bir dille anlatmıştır. Daha çok Maupassant’ın etkisinde kalan Yûsuf es-Sibâî ise “*Atyâf*” (Kahire 1947), “*İsnetâ ‘aşerete imre’eten*” (1948), “*Habâya’s-sudûr*” (Kahire 1948), “*Suver tıbku’l-asl*” (Kahire 1951) gibi hikâye kitaplarıyla tanınmıştır.

II. Dünya Savaşı’ndan sonra başlayan üçüncü dönemde hızlı bir gelişme kaydeden hikâye, 1960’lı yıllarda devletin tiyatroya daha fazla önem vermesiyle kısmen duraklamıştır. Edebî çalışmalarına 1938’de hikâye ile başlayan Necîb Mahfûz, uzun bir aradan sonra tekrar bu türe dönerek hikâyelerini “*Dünya’llah*” (Kahire 1963), “*Beytün seyyi’ü’s-süm’a*” (Kahire 1965), “*Hammâretü’l-kittî’l-esved*” (Kahire 1969), “*Hikâyât bilâ bidâye ve lâ nihâye*” (Kahire 1971), “*Tahte’l-mizalle*” (1991) gibi eserlerinde toplamıştır. Diğer taraftan 1950’li yıllarda edebî faaliyete başlayan Yûsuf İdrîs hikâyelerinde küçük bir çocuğun iç dünyasını, duygu ve düşüncelerini yeni bir üslûpla anlatırken modern Arap hikâyesinin hayli yol aldığını ortaya koymuştur. Ayrıca Tefvîk el-Hakîm’in felsefî muhtevalı hikâyeleriyle Ahmed Şevkî’nin manzum fabl tarzındaki sembolik hikâyesi “*Dîvânü’l-etfâl*” de bu dönemin anılmaya değer eserlerindedir.

Bunların dışında Abdurrahman eş-Şerkâvî, Te’allemtü’l-hub (Kahire 1961) adlı hikâyesiyle ödül kazanan Nevâl es-Sa’dâvî, Sükeyne Fuâd, İhsan Kemâl, Cemâl el-Gîtânî, Saîd el-Varakî, Mahmûd Receb Hâfız, İhsan Abdülkuddûs, Muhammed Abdülhalîm Abdullah, Yûsuf Cevdet es-Sehhâr, Selâhaddin Zihnî ve Servet Abaza tanınmış Mısırlı hikâyecilerdir. 1960’tan sonra Kahire’de yayımlanan sanat ve edebiyat dergileri arasında sadece hikâyeye ayrılan el-Kıssa, hem yeni hikâyecilerin yetişmesine hem de Arap hikâyesinin dünya edebiyatı seviyesine yükselmesine katkıda bulunmuştur. Dergide ilk defa hikâyeleri yayımlanan Yûsuf İdrîs, Nevâl es-Sa’dâvî, Cemâl el-Gîtânî, Yûsuf el-Kaîd gibi yazarların hikâyeleri çeşitli Batı ve Doğu dillerine tercüme edilmiştir (Yazıcı, 1998: 479).

I. Dünya Savaşı ile II. Dünya savaşı arasında geçen dönem Arap hikâye ve romancılığının oluşum dönemidir. I. Dünya Savaşı ve savaşı takip eden olaylar, Arap toplumlarının oluşumundaki değişimler, ölçü ve değerlerdeki farklılaşma, siyasette, kültürde, milli anlayışta ve ulusal direnişteki gelişmeler yeni bir atmosfer, daha öncekinden farklı bir zevk oluşturmuştur. Bu yeni değişimi ifade edebilmek yeni bir üslup ve yapı gerektirmiştir.

Daha öncede işaret etmiştik, ilk dönemlerde hikâyeciliğin öncülüğü Lübnanlılar elinde idi. Bu süreçte Lübnanlıların Mısır’a hicret etmesi, harpler, Lübnan’daki iç kargaşalar hikâyeciliğin öncülüğünün Mısırlılar eline geçmesine sebep olmuştur. Yeni nesiller farklı ilim

dallarına yönelmişler, Avrupa kültürü ile tanışmışlar, özgürlük ve bağımsızlık ideolojilerini öğrenmişlerdir. Ulusal bağımsızlığı, toplumsal ve siyasi bilinçlenmeyi hedefleyen yeni örgütler, siyasi partiler kurmuşlardır. Halk arasında milli ruhu ve Mısırlı kimliğini güçlendirecek yayınlar yapan gazeteler oluşturmuşlardır. Böyle davranmalarının sebebi, Avrupa ülkeleri ile kendilerini kıyaslayınca kendi ülkelerinde var olduğunu düşündükleri geri kalmışlıktan kurtulmak, halk arasında umut ruhunu yaymak için kadim Mısır tarihini tekrar canlandırmak istemişlerdir. Bu amaçla gazete ve dergilerin basımını yaygınlaştırmışlar, eğitim örgütlenmelerini ve metotlarını değiştirip batıya uygun şekillendirmeye çalışmışlardır. İlerlemeler ve değişimler karşısında ülkenin yavaş hareket etmesine sebep olan adetleri ve örfleri eleştirmişlerdir.

Bu dönem Arap hikâye ve romanın gelişmesindeki kök salma dönemi diye isimlendirilen, zirve kabul edilen son dönemdir. Bu dönem ile daha önceki dönemler arasına ara bir zaman dilimi girmiştir. Otuzlu yıllar Arap roman ve hikâyeciliğinin oluşum döneminin sonu, kendi temellerini atma döneminin başlangıcı olmuştur. Arap hikâye ve romancılığı daha önceki dönemlerde görülmeyen çeşitli etkenler neticesinde yeni yönelişleri tercih etmiştir.

Bu ara zaman dilimi yazarlar için fırsatlar sunmuştur. Akademik, ilmi araştırma metotlarını incelemişler, sembolik, psikolojik, tahlile yönelik araştırmaları ele alıp incelemişlerdir. Bütün bunlardan daha da öte bu ara dönem, yazarların yabancı dil öğrenmelerine, batı edebiyatındaki hikâye, roman, fikir kitaplarını yazdıkları dilde okuma imkânı tanımıştır. Bütün bunların oluşumunda Mısır üniversitesinin önemli katkısı vardır. Üniversite tarih, psikoloji, felsefe, sosyoloji gibi farklı bilim dallarını dikkate alan modern akademik metotlara ve ilmi esaslara göre hareket eden yeni bir nesil yetiştirmiştir. Bunlara ek olarak üniversite hocaları bu nesle demokratik değerleri övmüş, düşüncede özgür olmayı telkin etmişlerdir. Bütün bu şartlar olaylar, sorunlar karşısında mantık ve aklın gücünü kullanan, kitaplarında pozitivizme yönelen yazarlardan yeni bir neslin çıkmasına sebep olmuştur. Bu yazarlar daha önceki dönemlere ait romantizm eğiliminden uzaklaşmışlardır.

Bu romancıların çalışmalarında dikkatleri çeken en önemli nokta, yazarların daha önceki dönemlerde görülen sanatsal kusurlardan azami derecede kurtulmalarıdır. Batı kültürü karşısında hayranlıktan, süzgeçten geçirmeksizin, herhangi bir usul belirlemeksizin batıdan ne gelirse gelsin kabul etme alışkanlığından uzak durmuşlardır. Sanatsal yapı açısından Arap roman ve hikâyelerindeki bu şaşırtıcı gelişmelere rağmen hala mükemmelliğe ulaşmak için sanatsallığını geliştirmeye ihtiyacı vardır. Üslup açısından makalelerin özelliği olan rapor ile romanların özelliği olan betimleme arasında gidip gelmekte olduğu gibi, eserlerin çoğu şahsiyetlerin ve olayların romanı, hikâyeleri olmaktan kurtulamamıştır.

2. FUÂD KANDİL

Fuâd Kandil, 5 Ekim 1944 yılında Kahire'nin kırsal bir bölgesi olan Heliopolis² bölgesindeki Benhâ³ adlı bir köyde, çiftçilikle geçinen yoksul bir ailenin beşinci çocuğu olarak dünyaya gelmiştir.

² Helipolis bölgesi, Kahire'nin kuzeyinde ve Kahire sınırları içerisinde yer alan bir bölgedir.

³ Kuzey Mısır'da Nil ırmağı kıyısında bulunan bir kenttir.

Kandîl 1962 yılına kadar eğitimini Benhâ'da tamamlamış ve ortaokul diplomasını burada almıştır. 1962 yılında muhasebeci olarak çalışmasını isteyen büyük şirket ve bankalardan teklifler almış; fakat bu teklifleri kabul etmemiştir. 1962 Aralık ayında “Khaled Taloot Harb tarafından kurulan “Studio Mısır” adlı sinemaya katılabilmek için Mısır’a gitmiştir.

1965 yılında Sinema Vakfı yönetim kurulu başkanlığında müdürlük yapmış, 1968’de de Kahire Üniversitesi felsefe ve psikoloji sanatlar bölümünde lisans eğitimini tamamlamıştır. 1969 yılında Gençlik yüksek kurulunda hikâye alanında birincilik ödülünü, 1970’de ise Kahire’de hikâye kulübü ikincilik ödülünü almıştır. 1971 yılında İskenderiye’de bir hikâye kulübü kurmuş ve 1973-1979 yılları arasında edebi Qabbany Derneği’nden Kısa Öykü Kupası’nı almıştır.

Bütün bunların yanı sıra 1973 yılında Libya’da çalışmaya başlamış ve 1977 yılında Benhâ’da faaliyet gösteren bir kütüphanenin yönetiminden sorumlu kişi olarak göreve başlamıştır. Ayrıca gençlerin yoğun ilgi gösterdiği haftalık bir edebiyat dergisinin de editörlüğünü yapmıştır. 1984 yılında Yazarlar Birliği yönetim kurulu üyeliğine getirilmiş ve 1993-2000 yılları arasında da Mısır Yazarlar Birliği’nin genel sekreterlik görevini üstlenmiştir.

Arap Edebiyatı’nın önemli öykü, roman ve deneme yazarlarından biri olan Kandîl, çeşitli dergi ve gazetelerde eleştirmenlik de yaparak Mısır edebiyatında edebi faaliyetlerde aktif bir role sahip olmuştur. Felsefe eğitimi almış bir yazar olmasından ötürü eserlerinde felsefik düşüncelerin etkisinin görülmesi kaçınılmaz bir durumdur. Kandîl 1960 yılında ilk deneme yazarlığına başlamış ve daha sonra sırasıyla kısa öykü ve roman alanındaki edebî kariyerine büyük bir başarı göstererek devam etmiştir (Salâh, 2015: 94).

Oldukça üretken bir yazar olan Kandîl, yazılarında hiciv, romantizm, realizm, hayal ve düş gibi konuları ele almış; kimi zaman da kendi yaşamına dair olaylara yer vererek farklı teknikler kullanmıştır. Ancak bu teknikler arasında daha çok realizm ve romantizm gibi temalara yer verdiğini söylemek mümkündür. Böylece Kandîl, okuyucularını bambaşka dünyalara sürüklemeyi kolaylıkla başarmıştır.

Başarıya ulaşabilmek için her zaman bir ekip çalışması içinde çalışılması gerektiğine inanan ve okurlarına yeni bir dünya sunabilmek için eserlerinde muhteşem şiirsel bir dil, sembol ve üsluplar kullanan yazar, bu sayede okuyucuları ile yazdıkları arasında bir bağ oluşturabilmiştir (Salâh, 2015: 97).

Bir roman ya da hikâye kaleme almak istediğinde; bu konuya dair en çok okunan yirmi ya da otuz romanı alıp okuyan Kandîl, bu eserlerden edindiği ipuçları sayesinde daha kısa bir sürede başarıya ulaşmayı hedeflemiştir.

Kandîl’in çok sayıda roman ve kısa öyküsü ile seyahat ve çocuk edebiyatına dair eserleri, ayrıca sosyal ve politik alandaki çalışmaları Arap kütüphanelerindeki yerini almış ve çok sayıda okuyucuya ulaşma fırsatı bulabilmiştir. Öyle ki, yazar bu eserler sayesinde birçok yarışmaya katılmış ve çoğundan da birincilik ödülüyle dönmüştür. 1969 yılında Gençlik Yüksek Kurulu’ndan hikâye alanında birincilik ödülü, 1970 yılında Kahire Hikâye Kulübü’nden ikincilik ödülü, 1994 yılında Kültür Yüksek Konseyi Necip Mahfuz ödülü, 2005 yılında Kültür Yüksek Kurulu Sanatta Mükemmellik Devlet ödülü ve 2010 yılında Devlet Edebiyat ödülü bunlardan bazılarıdır.

Lübnan, Libya, Suudi Arabistan, Çin, İtalya, Malta, Fas, Irak ve Tunus gibi birçok ülkede çok sayıda konferans ve kültürel faaliyete katılmıştır.

Kandîl on altı roman, on hikâye seçkisi ve bir çocuk hikâye seçkisi ile çok sayıda deneme ve inceleme yazısı kaleme almıştır. Bu eserlerden bazıları şunlardır:

Romanları: es-Sakf, Eşcân, en-Nâbu'l-ezrak, 'İşku'l-Ehras, Şefika ve Sırruha'l-Bâti', Mevsimu'l-Unfi'l-Cemîl, 'Asru Vâvâ, Bezûru'l-Ğivâye, Rûh-u Muhabbât, Hikmetu'l-'âileti'l-Mecnûne, el-Hamâmetu'l-Berriyye, Rıtku'ş-Şirâ', Kubletu'l-Hayât, Ebka'l-bâbu meftûhan, el-Meftûn, Nisâun ve elğâmun...

Öykü Seçkileri: 'Ukdetu'n-Nisâ, Kelâmu'l-Leyl, el-'acz, Zehratu'l-Bustân, Râ'ihatu'l-Vedâ', Mîlâd fi't-Tahrîr, Kanâdîl, Sûku'l-Cum'a, 'Aselu'ş-Şemyi, el-Ğundûra, el-Mücellidu'l-evvel mine'l-a'mâli'l-kâmile...

Diğer Eserleri: Muhammed Mendûr Şeyhu'n-Nakkâd, 'Âşiku'l-Hurriyet İhsân 'Abdu'l-Kuddûs, Kâtibu'l- 'Arabiyyeti'l-evvel Necîb Mahfûz, Edebu'r-Rihle fi't-Turâsi'l-'Arabiyyi, fi Kitâbeti'l-Kıssa, Sekâfetu'l-Mısıriyyîn ve seyahat alanında Edebu'r-rihle fi'l-eğebi'l-arabî (Yazıcı, 2007: 109) diğer önemli eserleri arasında yer almaktadır.

Fuâd Kandîl hayatı ve edebî kişiliği hakkında genel bir bilgi verdikten sonra yazarın "*el-A'mâlu'l-Kâmile*" (Kandîl, 2002: 1) adlı hikâye seçkisinin birinci bölümünde yer alan "*Ukdetu'n-nisâ*" (Kadınların Düğümü) başlığı altındaki dördüncü öykü olan "*Ercû ellâ Yedûme'z-Zalâm*" (Kandîl, 2002: 49-59) (Karanlığın Devam Etmemesini Ümit Ediyorum) adlı öykünün çeviri metnini vermeye çalışacağız.

3. "KARANLIĞIN DEVAM ETMEMESİNİ ÜMİT EDİYORUM" ÖYKÜSÜ

9 Haziran Perşembe günü sabahı... Demir rayları yutarak yol alan uzak doğudan gelen trendeydim... Gece her yeri kaplayan siyah bir derya gibi her yeri kaplıyor ve bütün renkleri siyahlaştırıyordu... Tren ısrarla ilerlerken; her şey o siyah deryanın içerisinde kaybolup gidiyordu. Karanlığın köprüsünü geçip bunun ardından aydınlığa kavuşmayı istiyor gibiydi. Bir şeyler düşünmeye çalıştım... Herhangi bir şey... Zihnim kafamın içerisinde bir sağa bir sola gidip geliyor ve hiçbir düşünceye tutunamıyordu... Her yerde yankılanıp sıkıntıları tehdit eden bütün lanetli boynuz seslerine rağmen zihnimde belli bir şey yoktu.

Her şey belirginleşti, ev yıkıldı. İçerisinde mutluluk, ümit ve göz kapağında kaybolup giden umutsuzluğun şerbetini içtiğim kadeh elimde kırıldı ve parçalara ayrıldı... Şerbet döküldü ve kanım aktı... Fakat gözyaşlarım, gözyaşlarım dökülmüyordu... Sıkıntı çok büyük olduğunda genellikle ortaya çıkan şey budur. Elbet benim de ağlayacağım yakın bir gün mutlaka gelecek ve ben yere çöküp o toprağı avucumun içine alarak onu kanımla karıştırıp başarısızlığın çamurunu bir süre yoğuracağım... Ayağı kalktıktan sonra onun acısını duyabilecek miyim? Fakat ne zaman... Ne zaman?

Düşünceler zihnimde karmakarışık bir halde dolaşıp duruyor... Düşünceler oldukça fazla... Günlerin birikimi her ne kadar az da olsa. Fakat ben bütün bu düşünceleri açılmış gözlerle ve içerisinde kanın düzensiz bir şekilde aktığı damarlarla tam iki kez saydım... Kolum uzundur, elimdeki demir de kolumun bir parçasıdır. Omuzlarımın başımdan daha yukarıda olduğunu hissediyorum. Yan tarafıma doğru dönüp baktığım gözlerimle, omuzlarımın oldukça geniş, güçlü ve sert olduğunu görebiliyorum...

Bu trene bininceye kadar kalbim omuzlarımda duruyor, sonra kaburgalarıma doğru ilerliyordu. Kalbim tekrar omuzlarıma dönüp saygınlığının bir kısmı eski haline gelinceye kadar köpek dişlerimi kırıp yüzümün ve yanaklarımda etlerini ısıracaktım.

Sayılı günler. Gündüzleri simsiyah; geceleri ise kıpkırmızıdır. Her saniyesi uzun ve ağır bir ömre bedeldir. Bir bekleyiş ardından bir hiç... Fincan kırılıyor, kafamın içerisinde birbirine yakın bin düşünce toplanıyor, ancak bu düşünceler tıpkı su ve yağ gibi... Kesinlikle birbirine karışmıyor, kafam kelimelerle dolu bir kâğıt parçası gibi, fakat yırtık, bir harfi diğer bir harfle birleştiremiyorum.

Tren uzun bir süreden beri hiç durmadı. Trenin içi sarhoş, sessiz, bilinçli ve yolunu kaybetmiş yolcularla dolu. Bu hayat saçma bir oyundan ibaret. Ben trenin içinde bir saman çöpüyüm... . Karanlığın içerisinde kendimden başka biriyim gibi kaybolduğum için neredeyse bu trende kendi varlığımdan bile haberim olmuyor... Cam pencereler ışığın bir kısmını etrafa saçıyor. Bu ışığı nereden görüyorsun? Gökyüzünde ay ve yeryüzünde şehirler yokken... Sebepsiz yere bize doğru gelen bir ışık da olsa; hadi sessizce bakayım etrafa. Bu ışığın nereden geldiğini kendime soruyorum. Bunun Allah tarafından geldiğine hiç şüphe yok... Burada hiç sebepsiz yere ortaya çıkan birçok şey var... En azından bizim açımızdan bakıldığında bizler aciz kulların güçlü olanlarıyız. Bu ışığın Allah tarafından gönderildiğine şüphe yok... Burada hiç sebepsiz yere meydana gelen birçok şey var... En azından bizim açımızdan bakıldığında bizler aciz insanların güçlü olanlarıyız.

Parmak uçları, toz, kir ve gizli bir ışığın dokunuşlarıyla bulanık bir hale gelmiş olan rengârenk pencerelerden baktım... Burası bana gerginlik içerisinde olan, içindeki şeyin kaynadığı sessiz bir kabı andıran bir yer gibi göründü, sonra bu kabın altındaki ocak geriye çekiliyor ve bu kap geriye kalan çamurun, yağmurun, batan güneşin gölgesinin ve daralan siyah ufku içerisinde gözden kayboluyordu. Bir adam mekâna hain bakışlar atan Napolyon gibi bir köşede tökezliyordu. Kızarmış siyah gözleri çevrelerini tamamen saran bir kuşatma içerisinde parlıyordu, ruhun ölümüne ve derinlerdeki üzüntüsüne dikkatli bir bakış, gözlerini bir karanlık kaplamadı, onları bizzat kendisini görebilmesi için bıraktı... Utanç ve hayal kırıklığı çarmığine asılmış bir halde, aklı kafasının içerisinde tıpkı çam ağaçları ormanının içerisine dalmaya çalışan bir at gibi dönüp duruyordu.

Napolyon endişenin neden olduğu görünmezliğinden uyanıp kendine gelmişti, yağmur ve soğuğa rağmen alnından terler dökülüyordu, kurumuş gözyaşları yavaşça ağır adımlarla yankılanarak yanaklarından yuvarlanıp süzülüyordu, imparatorluğun padişahının yüzündeki kir giderek artıyordu. Etrafına gözlerini dikerek bakıyordu. Gökyüzü koyu ve bulanık, toprağı ise askerlerinin cansız bedenleri örtüyordu, içerisindeki bütün sıcak kanların ortaya çıktığı damarlarla parçalanıp etrafa dağılmış leşler, hiçbir şey kalmamıştı, boş ses çıkaran şarap fiçilerine dönüşmüştü...

Napolyon kendisine uzak daha uzak yerlere bakmayı sürdürüyordu... Ölçüp biçiyor ve hesaplıyordu, kafası tarihin içerisinde dönüp duruyordu... Yirmi yıldan beri, işte o bir sağa bir sola doğru koşup duruyordu, Fransa liderini en yükseğe kaldırıyordu... Işık ortamı aydınlatmıştı. Zafer balonları gökyüzüne doğru yükselmişti. Haykırıp yükselen sesler birbirine karışmıştı. Kalabalıklar başlarını yukarı doğru kaldırarak tezahüratlar yapıyor ve kahkahalar atıyordu. Kahkahalar sürekli yükseliyor, ağlayışlar ise devamlı olarak alçalıyordu... Derin bir iç çektim... Napolyon'un, ufku karanlığından dolayı sanki göğsümde gizlenmeye çalıştığını hissettim. Takıldığı genel tavır kaybolup gitmeden önce küçük oğluna işaret etti, olup biteni ona açıklamaya çalıştı Oğlunun ruhunu meydana gelen

olaylarla dolduruyor ve onu olaylara hazırlıyordu. Küçük çocuk ise her şeyden habersiz bir şekilde görünerek kartlarla oynuyordu. Işık bir anda vagonun içerisini aydınlattı. Bu ışıktan dolayı duygularım alt üst oldu. Bakışlarım hiç hareket etmiyordu. Bakışlarım ışığa bir türlü karışmamıştı. Sanki hiçbir şeyle karşılaşmamış gibi aynı şekilde devam etti. Karşımdaki bedenlerin bizzat kendileri baskı kuruyordu... Kapının izinsiz bir şekilde açılması, iştah açıcı sofranızdan bir anda yemeğiniz alınması ve çok nefret ettiğiniz bir misafirin gelmesi gibi zor anlar.

Işık bazı duyularımı harekete geçiriyordu, bir şekilden başka bir şekle giriyor ve treni hissediyordum. Tren sanki önünde ağır bir yükümüş gibi taşıdığı ve onunla koşmaya çalıştığı şişman bir adamın göbeği gibi sallanıyordu. Yolcular vagonun içerisinde sağa sola savruluyorlardı ve hepsi de birbirine benziyordu. Toz toprak ve siyah bir dumanın oluşturduğu karışım bütün yüzleri kaplıyordu, öyle ki gözlerin etrafındaki daireler dışında yüzlerde başka hiçbir şey görünmüyordu. Sanki onlar korkup ürktüklerinde veya madenlere indiklerinde ya da üç yüz dokuz sene boyunca Kehf Mağarasında insanlardan ve hayat ışığından uzak bir şekilde kaldıklarındaki gibi hemen gözlerine gözlüklerini takıyorlardı. Pek çoğu bakır miğferlerini çıkarıp yük raflarının üzerine attı. Bazılarının yanında küçük bir savunma silahı ve askerlerin son savaşta gazlı saldırılara karşı kullandıkları beyaz gaz maskeleri vardı. Askerlerin eşyaları oraya buraya dağılmıştı. Gözler ise mumdun heykellerin gözleri gibi sabitti, bütün bunlara rağmen gözler aşırı derecede öfke ve kin anlamına gelen bakışları taşıyordu. Gözleri o ortamı sessiz sakin bir öfke ve kahreden bir acıyla yakıp geçiyordu. Ben de onlardan biriydim ve tıpkı onlar gibi ben de onların taşıdığını ve hatta daha fazlasını taşıyordum.

Hepimiz oradan geliyorduk. Kartal ağlamadı fakat o, sevgilisiyle şakalaşıp hoş vakit geçirdiği yeri gördü, küçük çocuklar gibi tökezledi, ayağa kalktı ve oraya bakmak için uzağa doğru koştu. Hem mücadele etmek hem de hayatta kalmak için dağılıp saçılanları topluyordu... Orada mücadele varsa; hayat da var demektir.

Aniden ışık söndü ve ortalık tekrar kapkaranlık oldu. Materyalist filozoflardan birinin “Sembolizm, karanlık bir odada siyah bir şapkayı aramaktır” şeklinde tarif ettiği o sözünü hatırladım. Evet, işte o benim nişanlım Nâdiye’dir. Ne kadar güzel ve zarif.

Gözleri güzel... Uzun siyah saçları bir gün benim üzerimi örtecekti. O kadar sıcakkanlıdır ki; bu benim onu unutmama engel oluyor... En güzel anlarım, onun gelip geçici hayaliyle yan yana olduğum anlar.

Askerlik nöbeti esnasında veya mevzideyken bir rüya gibi saatlerce hem gözlerimin önünde hem de hayalimdeydi. O sıcak konuşması gecenin yalnızlığını gideriyordu... O samimi konuşması gecenin suretini bırakıyor ve yıldızlarını daha parlak bir hale getiriyordu... Geceleyin ortaya çıkan aşk ne kadar da hoş oluyor, sadece hatıralardan ibaret olsa bile... Onun öfkesi ve kibri beni kızdırıyor... Onun sahip olduğu her şey oldukça sade ve hoştur... Fakat özellikle bana karşı çok tutucudur... Kıyafetlerimden tutun da dişlerime kadar her şeyime çok hiddetlenir. Bu konularda kesinlikle onun ne bir orta yolu ne de bir ateşkesi vardır. Onun gözünde mutlaka en yakışıklı erkek ben olmalıyım, her ne kadar gizemli olsa da; onun o doğal zekâsını ve gerçeklere karşısındaki içgüdüsünü çok beğeniyorum. Son derece samimi dürüst...

Kısa bir süre sonra bütün cömertliği ve muhabbetiyle üzerimize şafak söktü, yavaş yavaş vücutlarımıza işliyor ve sessizce yerlerde sürünüyor tıpkı küçük bir çocuk gibi... Işık tomurcukları şafağın etkisiyle bulunduğumuz ortamda yeşeriyor, ancak onun insanoğluna

karşı bakışları hakaret doluydu ve bakışları pencereden üzerimize doğru uzanıyordu. Sanki hak etmediğimiz bir şeyleri bize veriyormuş gibiydi.

Nihayet tren memleketim Benhâ'ya ulaştı. Birden onu karşımda gördüm... Her şey bir anda oluyordu... Aydınlık, karanlık, başarısız olmak, kazanmak ve Benhâ'ya ulaşmak...Kurbağa yılanı nasıl öldürür? Ben şaşkınlık çölünde nefessiz bir şekilde kaybolmuşken; önümde olan şeyler bunlardı, sonra olan oldu ve yılan önümde saniyeler içerisinde kaybolup gitti. Kurbağa aniden yılanın kafasına saldırdı ve yılanı sımsıkı tuttu, sonra da yılanın tamamını ağzına dişlerinin arasına koydu. Çünkü kesin olarak biliyordu ki eğer yılan kurtulursa; en ufak bir tereddütte dahi bulunmadan kesinlikle onun hayatına son verirdi.

Tüfeğimi aldım ve hızlıca aşağıya indim... Şehre bir göz attım... Ona ve ailesine karşı içimde beslediğim sevgi ruhumda sürekli yer değiştiriyordu. Memleketim oldukça güvenli bir yerdir. Hamdolsun ki o güvenlidir... Şehir tamamen boşalmış... Şehirde oturanlar oradan göç etmişti. Sonra gözlerim kısa bir süreliğine bir yere daldı ve düşüncelerim de uzaklara gitti. Adeta dizlerine kadar tarihin dipsiz kuyusuna dalmıştı.

Mısır'ın Hammad şehri 1807 yılında şehirde oturanların sadece dakikalar içerisinde göç etmesiyle tamamen boşalmıştı. İngiliz Frizer'in ordusu şehrin kuzey girişlerinde ilerliyordu... Atılan birkaç tane merminin sesi bir yerlerde yankılanıyor, sesi bilinmeyen bir gökyüzünde yavaş yavaş vızıltı şeklinde sesler çıkarıyordu. Mermiler adeta yolu kontrol ediyor, dairelerde kendisine şehir halkına ait çalacak kapılar arıyordu. Gözler mekânın tozunu alır ve kuytu köşelere dikkatlice bakardı... Adımlar ağır ve sessiz... Eller var gücüyle silahı göğsüne bastırır, silahı açık gökyüzüne doğru çevirir... Yürümek, güneş ve korku onları fazlasıyla yormuştu... Göğüslerinde korku ve heyecanla atan kalpleri biraz rahatladı... Şehrin sakinliği ve oradaki sessizliğin durgun suları onların aklını çeldi... Hirâ mağarasındaki örümcek ağları ve güvercin yumurtası... Burada kötülük yok! Silahları atıp istirahate çekildiler... Vücutlar uzandı... Duvarlara dayandılar... Her insanın lanetlediği gibi onlar da savaşları ve o savaşların sorumlularını lanetlerler... Sorumluları ise ancak hezimetten sonra savaşa lanet okurlar.

Ordu Frizer'e lanet okumaya devam etti, fakat fazla değil sadece birkaç dakika... Alevler ne kadar da çabuk İngilizlerin başına her taraftan ölümü taşıyıp yağdıırıyordu... Nereden geldiğini bilemezsin; fakat alevler aniden harabelerin üzerini kapladı. Düşman şehrin tam ortasında, aslanın gırtlığında idi... .Kurşuna, topa, mızrağa, demir ve her şeye karşılık vermek ona için nasıl da kolaydı.

Gözlerimi yumdum... Mekân tekrar sessiz bir hal alıyordu... Kendimi bir anda kargaya benzeyen bir şeyle karşı karşıya buldum... Hayır! Belki de bir baykuşa... .Geniş gözleri olan... Bu Nâdiye'nin evi... Hayalim tam onun evinin önünde sona erdi... Eve baktım... Taşları açık olan pencere korkuluklarına ve kapalı cama... Cam İngiliz Frizer'in hücumundan zarar görmeyerek sağlam kalmış, saldırıya karşı koyma işi hiç de kolay değil... İngiliz Frizer'in hücumundan zarar görmemiş... .Saldırıya karşı koyma işi hiç de kolay bir iş değildi; fakat o son derece başarılıydı... Bu ailenin fertleri erkekti, hepsi erkekti... Hatta çocuklar bile. Sanki bütün ev halkının tamamı erkek... .hatta çocuklar bile... Silahları bütün çatışmalarda ve her savaşta dikkat ve kararlılıktan fazlasına gitmedi... Ruhumu bütün bu ağır olayların yükünden bir nebze olsun hafifletmeye çalışarak derin bir iç çektim.

Annemin kapısını çaldım. Annem kapıyı açtı ve bana sarıldı. Oğlum, sağ salim döndüğün için Allah'a şükürler olsun... Gerçekten iyi olduğumdan emin olmak istercesine,

eliyle vücudumu kontrol etmeye başladı. Allah'a şükür her şey yolunda... Ancak asıl mesele bu değildi. Dişlerimi iyice sıktım.

- Oğlum neyin var!

- Yok bir şey.

-Sana biraz su ısıtayım da banyo yap, sonra yemeğini yersin.

-Sonra uyurum.

-2-

Öyle ki, uzun bir uykudan sonra gözlerimi açtım, dışarıdaki yaşamı anlamaya çalıştım. Bir günden geriye kalanlar, güneş batmıştı... Kulağıma sevgilimin sesi geldi...Bu Nâdiye'ydi...Güneşim gibi olan sesi etrafımı aydınlatıyordu, bu ses kalbime onun hem karakterini hem de sevgisini alıp getiriyordu... O yanıma gelip onu kollarımın arasında sarıncaya ve heyecanla çarpan göğsüme yaslayıp şefkat yastığının üzerinde rahatlayıncaya kadar odamda kalıp bekledim. Onu daha çok daha çok bağıma basmak istiyordum... Hem onun hem de kendi kemiklerimi parçalamak istiyorum... Onun nazik bedenini kuşatayım... Onu her yerde öpeceğim... Bir türlü doymayan gözlerim ve göğsüm artık ona doysun... Nefesimle, hasretimle ve susayan kalbimin sıcaklığıyla ona doyayım... Onu gerçekten çok özledim... Sesi bedenimde çınladığında özlemim daha da alevleniyor... Sesi bir ağrı kesici kadar lezzetliydi... Sesinde, her ne kadar güzel olursa olsun; başka hiçbir seste olmayan kendine has nameler vardı... Belki de bu aşktır, elbette onunla karşılaşmak acılarımı dindirecek ve ruhumu kemiren o isyanı sakinleştirecektir... Varlığımla alay eden, beni cezalandıran ve başımı dar ve ümitsiz toprağın içerisinde yuvarlayan bir isyan... Yenilgi... Bu ne perişanlık... İşte bu, uyuyan kişinin uyanıncaya kadar peşini bırakmayan bir kara bir düşür... İnsanın karakterini ve varlığını bozup yok eden bazı olaylardan dolayı Nâdiye'den nefret etmem gerektiği hususunda kendi kendime söz veriyorum, bu varlık ve bütün bunlar hemen hemen tek bir muhtevayı taşır... Zorluk, reddetme, yenilgi ve başarısızlık.

Nâdiye anneme "Henüz uyanmadı mı?" diye soruyor. O zaman benim geldiğimi ve uyuduğumu öğrenmiş. Allah'a şükürler olsun ki; iyi ki uyumuşum, zaten bundan başka da bir çözüm yolu yoktu. O görüntü hâlâ gözümün önünde duruyor, beni rahat bırakmıyor. O benim ilk gölgem, kâbusum ve herhangi bir şekli olmayan hayallerimdi. Çirkin görüntüler, kokan nefesler, bozulmuş cesetler... Bütün bu olanlara rağmen dünyanın tamamı bizi seviyor, insanlar ismimiz geçtiği zaman her yerde tükürecek ve alaylı alaylı gülecekler.

Büyümüş olmam, kızgın fikirlerimin akıntısına adeta karşı çıkıyor. Nâdiye'yle her şeyi unutacağım. İşte o geliyor... Tahta takunyası yere kendinden emin bir şekilde vuruyor...Takunyanın sesi gayet hoş... Zaman ve mekân ne kadar da uzakta olsa; ben o sesi özliyorum... Sevgilim, ne kadar karşı çıksan da; kendimi seni öpmekten alıkoymayacağım.

Sevgilim hoş geldin, ayaklarına sağlık, ey göğsümün üzerinde yürüyen ve geniş gönlümün zemininde çarpıp atan... Gözlerim geniş kapının kolunda... Kapının kolu döndü ve bakışlarım oradayken bakışlarım da o kolla birlikte dönüyordu. Kalbim attı ve dudaklarıma ince bir gülümseme yayıldı, gözlerim o görüntüye her açıdan tam olarak bakmak istiyordu, baştan ayağa kadar bedeninin bakışları arasında onunla karşı karşıya gelmek istiyordu. Fakat kalbim sadece gözlerine bakıp orada kalmak istiyor, o gözlerde kendisinin güzel hayatı vardı. Nâdiye'nin bakışlarında düşlerin anlamını ve önemli ciddi bir ayrılıktan sonra mutluluğun ve bir araya gelmenin zevkini öğreniyordu...

Kapıyı açtı... Sıkıntılı ve hasret çekmeyen oldukça muntazam adımlarla içeri girdi, askeri taburun içerisinde yürüyen bir komutanı andırıyordu... Yerimden fırlayıp onu kollarımın arasına almak için bütün dağılıp saçılan duygularımı topladım, fakat o daha tam yanıma varmadan aniden durdu... Sanki beni teselli etmek istermişçesine bir tavırla, elini bana doğru uzattı ve şöyle dedi: Allah'a şükürler olsun ki iyisin... Bu karşılamaya oldukça şaşırdım... Bu karşılaşmanın sadece soğuk olduğunu söylemek kesinlikle mümkün değil, bundan ben kendim bile nefret ettim. Hatta hâlâ o aynı saçma düşün içerisinde olduğumu zannettim... Gözlerimi dikip ona baktım ve sanki bana ait olmayan bir sesle "Allah razı olsun!" dedim.

Ellerim ileri geri sallandı ve vücudum sanki aile bireylerinden biri sıcak ve çıplak vücuduma soğuk su dökmüş gibi aniden titredi. O anda kendimi bir öğrenciymiş gibi hissettim, kendisini başarılı öğrencilerin birincisi zanneden bir öğrencinin, ismini listede bir kez bile bulamaması gibi... Organlarımı ve sınırlarımı tekrar eski yerlerine koymaya çalıştım... Kılıcımı kımına soktum ve şöyle diyerek yavaşça olduğum yerde doğruldum:

- Nâdiye, bu soğuk karşılamamanın sebebi nedir?
- Savaş sona erdi mi?
- Evet.

Yüzünü asıp ağzını açtı ve şaşkınlık içerisinde,

- Evet... Evet diyorsun!
- Evet diyorum. Nâdiye savaş bitti.
- Üç gün!
- Evet.
- Peki, sonuç ne oldu?
- Hangi sonuç... Bu bir maç mı?
- Evet... Bu tam da öyle bir şey.
- Nâdiye...
- Ne oldu ki?

Ben bu sorulara hiç hazır değilim. İçerisinde bulunduğum durum zaten bana yetiyor. Ben sadece seni görmek için geldim... Sana güveniyor ve sadece senin yanında yorgunluğumu atıp dinlenebiliyorum. Anladın mı?

- Rahatlamayı düşündüğünde yorgunluğun gider mi? Bizler hepimiz oldukça endişeliyiz. Gelen haberler birbiriyle çelişkili. Annen sana sormadı mı?

- Evet, annem bana "Oğlum sen nasılsın ve savaşın durumu nasıl?" diye sordu.

Ben de ona " Allah'a şükürler olsun." dedim.

- Savaş hâlâ devam ediyor mu? Dedi.
- Evet.
- Allah zalimlere karşı yardımcınız olsun.

Nâdiye gülümsemek istermişçesine gözlerini etrafta gezdirdi, fakat “ Yemek yedin mi? diye sordu.

Bunun üzerine ben de derin bir iç çektim ve sanki o an içime hafif bir rahatlama geldi. Sanki Haccâc’ın bana vermiş olduğu falaka cezası sona ermişti. Sevgi ve şefkat dolu bir ses tonuyla ona “ Otursana” dedim. O da yatağa, tam yanıma oturdu.

- Çok yorgunsun ama ben hikâyeyi tam olarak öğrenmek istiyorum.

- Ben ve arkadaşlarım pek çok zorluk çektik. Bütün bunları sana başka bir fırsatta anlatacağım

- Nedir bu zorluklar? Bana şimdi anlat. Ben senin nişanlın değil miyim?

- Bu zorluklar o kadar sert ve acımasız ki; en azından şimdi, onları bir şekilde unutmak istiyorum.

- Öyleyse neden geldin?

Ümitsiz ve sıkılır bir halde, “ Düşmanın topçu mevkiine attığım bombayı hatırlıyorum ve hemen susmam gerekiyor.” dedim ona. Bizi yendiler ve ordunun tamamı geri döndü...

- Bu çok saçma... Bir Mısır ordusu yeniliyor... Abdu’n-Nâsır’ın ordusunun bir kez bile yenilgiye uğraması çok saçma, sen yalan söylüyorsun. Hâlâ onun namlusunda bir şey olduğunu düşünüyorum, meselelerin bu kadar basit bir şekilde sona ermesi çok saçma.

- Üzgünüm ama olan bu.

- Sorumlusu kim?

Aslında öfkemi ona yöneltmek istemezcesine, oldukça öfkeli bir şekilde şöyle dedim:

“ Bizler sorumluyuz, o sorumlu, düşman sorumlu, arkadaş sorumlu, iyilik sorumlu, kötülük sorumlu... Ben yalnız değilim... Senden susmanı ya da buradan gitmeni rica ediyorum.”

- Hayır, susmayacağım ve gitmeyeceğim de. Senin gizlediğini ya da bilmezlikten geldiğini düşündüğüm o gerçeği öğrenmek istiyorum.

Artık Nâdiye’nin sabrı kalmamış ve kan damarlarında giderek artmaya başlamıştı. Keskin soru oklarını yaralarımaya saplayıp ruhumu parçaladığında; konuşmadan hemen sonra, sanki o kılıç taşıyan bir savaşçıymış gibi, ben de bir anda öfke korunu ateşe verdim. Savaş başladıktan birkaç dakika sonra, karşılaştığım zaman kendisine gerekli askeri selamlamayı göstermemenden ötürü bana bunun sebebinin peş peşe gelen sorularla adeta bana zulmederek soran o subayı hatırladım. Bağırdım ve o subaya bağırarak istiyordum...

- Nâdiye, bana iyi davranmıyorsun. Asker arkadaşlarımla bütün Sina’yı yürüyerek geçtik. Haziran ayının bu zor günlerinde... Güneş gün boyunca tepemizdeydi. Yüz kilometreden fazla yürüdüm, yerde alev saçan kumlar, dikenler, akrepler, yılanlar, tepeler ve kayalar... Açlık ve susuzluk, düşman uçakları vızıltı sesleriyle gökyüzünü ve yakıcı bombalarla da yeryüzünü kaplıyordu. Askerleri tanklarla, toplarla ve bomba yüklü araçlarla avlıyorlardı.

Bizler arı sürüsünün saldırısına uğramış kişileri andırıyorduk. Bize kin ve nefretle saldırıyorlardı, öyle ki saniyeler içerisinde yüzlerce kişi ölüyordu.

Ben tıpkı makineli bir tüfek gibi duygusal sözlerime devam ettim.

“ Uçakların saldırılarından dolayı kuma gizlenmişim ve elbiselerim yırtılmıştı. Fakat silahım boynumda asılıydı ve baldırlarımın arasındaydı. Artık bir şeyler yapmak için elimizde hiçbir çıkar yolun kalmadığından emin olunca...” Hadi git... Seni istemiyorum... Git...

Nâdiye’yi kaba bir şekilde kapının dışına ittim ve sonra da arkasından kapıyı kilitledim... Bedenimin yıkık dökük duvarlar arasında düşüp devrildiğini hissettim, vebalı bir köpeğin sesi kalbimin derinliklerindeki bir boşlukta inliyordu... İç çekişlerim göğsümde geriye kalan dar alanda bitip tükeniyor ve güçsüzlere taşıdığım merhametten dolayı bana lanet ediyordu. Ben savaşamıyordum, orada düşman ordularından bir grupla karşı karşıya geldiğimiz zaman yanında olduğum askerlerin görüntüsü bir anda gözümün önüne geldi. Öyle ki, hançer kullanmak zorunda kalmıştık. Onları parçaladık ve onlardan birçoğunu da esir aldık... Gülümsedim... Ancak bizler savaşamadık... Yaralı köpek göğsüme zarar veriyor... Üzgün inlemesiyle ciğerlerimi kızartıyor... Bizler savaşamadık, eğer savaşmış olsaydık; durum ortada olurdu... Nâdiye... Annem geldi ve beni yatağa taşıdı... Bitkin bir şekilde ona, “Karanlığın devam etmemesini ümit ediyorum...” dedim.

Benhâ, Kasım 1967

SONUÇ

Mısır’da modern anlamda hikâyecilik 1917-1944 yılları; 1945-1967 yılları ve 1967’den günümüze olmak üzere üç dönemde incelenmektedir. Kısa hikâye Mısır’da XX. yüzyılın başlarında çeviri faaliyetleriyle başlamıştır. Mısır’da Birinci Dünya Savaşı yıllarında kurulan el-Medresetü’l-Hadîse grubunun çalışmaları, kısa hikâye türünde alınacak mesafeyi kısaltmıştır. 1930 sonrasında Mısır’da yayınlanan gazeteler hikâyeler için özel bölümler ayırmıştır. İkinci Dünya Savaşı yıllarında meydana gelen siyasi, dini ve ekonomik sorunlar yazarları tüm edebi türlerde olduğu gibi kısa hikâyede de gerçekçiliğe yöneltmiştir.

II. Dünya Savaşı’ndan sonra, Arap âleminde matbaanın canlanmasıyla edebi eserlerde bir artış görülmüştür. Yazarlar, eserlerini edebi akımlar doğrultusunda kaleme almışlardır. 1950’lerden sonra yeni edebi akımlar sayesinde klasik türdeki eserlerin yanı sıra, modern Arap hikâyeciliği ve romancılığı da gelişme göstermiştir. Ancak 1960’lı yıllarda yönetimin tiyatroya daha fazla ilgi göstermesiyle kısa hikâyeye türünde bir gerileme görülmeye başlanmıştır.

Mısır öykücülüğünde Necîb Mahfûz, Yusuf İdrîs gibi önemli isimler, sadece Arap edebiyatında değil, aynı zamanda tüm dünya edebiyatlarındaki genç yazarlara örnek olarak onların önemli eserler kaleme almalarında etkili olmuşlardır.

On altı roman, on hikâye seçkisi, bir çocuk hikâye seçkisi ile çok sayıda deneme ve inceleme yazısı kaleme almış olan Kandîl, bütün maddî imkânsızlıklara ve zorluklara rağmen Arap edebiyatında en üst makamlara kadar gelebilmiş ve eserleri sayesinde birçok ödüle layık görülmüştür.

KAYNAKÇA

- DAYF, Şevkî. el-Edebu'l-Arabî'l-Muâsır fi Mısır, Dâru'l-Ma'ârif, Mısır, 1961.
- EREN, Cüneyt. UZUNOĞLU, M. Vecih. “Çağdaş Arap Hikâyeciliğinde Betimleme Örnekleri”, D.E.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. XXIII, İzmir, 2006, s. 21-39.
- HÂFİZ, Sabrî, “Modern Arap Kısa Öyküsü (I)”, (Çev. Azmi Yüksel), Nüşa Dergisi, Yıl. III, Sayı. 9, 2003, s. 1-25.
- HIDIR, Abbâs. el-Kıssatu'l-Kasîra fi Mısır munzu Neş'etihâ hattâ Senete 1930, el-Mektebu'l-'Arabiyye, Kahire, 1966.
- KANDÎL, Fuâd. el-A'mâlu'l-Kâmile, el-Hey'etu'l-Mısrıyyetu'l-'Âmmetu li'l-Kuttâb, Mısır, 2002, s. 556.
- SALÂH, Fazıl. Serdiyyâtu'l-Karnil'l-Cedîd, ed-Dâru'l-Mısrıyyetu'l-Lübânîyyetu, 2015.
- SAVRAN, Ahmet. , 19. yy Osmanlı Döneminde Yeni Arap Edebiyatı, Erzurum, 1991.
- TANRIVERDİ, Eyüp. “Modern Arap Edebiyatında Öykünün Serüveni”, Nüşa Dergisi, Yıl. IV, Sayı.15, Güz 2004, s. 111-117.
- YANIK, Nevzat H. Mahmûd Sâmî Paşa el-Bârûdî Hayatı, Edebi Kişiliği ve Eserleri, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 1991.
- YAZICI, Hüseyin. “Hikâye”, Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, Cilt: 17, Ankara, 1998, s. 479-485.
- . The Short Story in Modern Arabic Literature, Kahire, 2004.
- . “Arap Gezi Edebiyatına Bir Bakış”, Şarkiyat Mecmuası, Sayı. IX, İstanbul, 2007, s.109-121.
- YILDIZ, Musa. “Arap Edebiyatında İlk Modern Kısa Öykü Muhammed Teymûr'un fi'l-Kıfâr'ı”, Nüşa Dergisi, Yıl.II, Sayı.4, Kış 2002, s. 45-56.